

عنوان درس (فارسی): تاریخ فقه و اجتهاد

عنوان درس (انگلیسی): (History of Jurisprudence and Ijtihad)

نوع درس: تخصصی

پیش‌نیاز: دارد

ندارد

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: واحد نظری

تعداد ساعت: ۳۲

اهداف کلی درس

آشنایی با تحول تاریخی مقوله اجتهاد و شکل‌گیری مذاهب فقهی و روند نهضت فقهی در جهان سنت و تشیع و آشنایی با فقیهان نامدار در دوره‌های گوناگون

اهداف ویژه درس

آشنایی با عصر تشریح، ادوار فقه اهل سنت و معرفی فقهای آنان، ادوار فقه شیعه و معرفی فقها و دانشمندان شیعه، ادوار علم اصول فقه و دانشمندان این علم

توانایی و شایستگی‌هایی که درس پرورش می‌دهد

توانمندسازی دانشجویان در آشنایی با تاریخ فقه و فقها از عصر تشریح تا زمان معاصر و آشنا شدن دانشجویان با مهم‌ترین فقیهان هر دوره و کتب تألیفی آنان

بخش اول: عصر تشریح:

۱- دوره تشریح: ۲- گوشه‌هایی از زندگانی رسول اکرم (ص)، ۳- کاتبان وحی، ۴- تدوین کنندگان حدیث بخش دوم: مختصری درباره ادوار فقه اهل سنت و معرفی فقهای آنان:

دوره اول: عصر صحابه: امتیازات، فقها

دوره دوم: عصر تابعین: امتیازات، فقها

دوره سوم: عصر پیشوایان مذهب: امتیازات، کتاب‌ها و فقها

دوره چهارم: دوره توقف اجتهاد و گزینش مذاهب: امتیازات، کتاب‌ها و فقها

دوره پنجم: عصر تقلید محض: امتیازات، فقها

دوره ششم: عصر حاضر: فقها

بخش سوم: ادوار فقه شیعه و معرفی فقها و دانشمندان شیعه:

دوره اول: عصر تفسیر و تبیین: امتیازات، فقها

دوره دوم: عصر محدثان: امتیازات، فقها

دوره سوم: عصر آغاز اجتهاد: امتیازات، فقها.

دوره چهارم: عصر کمال و اطلاق اجتهاد: امتیازات، فقها دوره پنجم: عصر تقلید: فقها

دوره ششم: عصر نهضت مجدد مجتهدان: امتیازات، فقها دوره هفتم: عصر پیدایش مذهب اخباریان: امتیازات، فقها

دوره هشتم: عصر جدید استنباط: پیدایش اخباریان و مقاومت اصولی، امتیازات، فقها

دوره نهم: عصر حاضر: امتیازات، فقها

بخش چهارم: ادوار علم اصول فقه و دانشمندان این علم:

فصل اول: پیدایش علم اصول و مقام آن در میان علوم دیگر

فصل دوم: تحول علم اصول در طول تاریخ: - دوره تأسیس، دوره تصنیف، دوره اختلاط، دوره کمال و استقلال، دوره رکود

استنباط، دوره نهضت مجدد، دوره ضعف، دوره جدید

روش یاددهی - یادگیری

ایجاد فضای مناسب برای دانشجویان جهت مشارکت مفید در مباحث درسی؛ ارزشیابی از آموخته‌های دانشجویان با استفاده از روش پرسش و پاسخ؛ ارائه تحقیقات کوتاه مرتبط با موضوعات درسی در برخی از جلسات؛ ارائه گزارش درس در ابتدای هر جلسه توسط دانشجویان؛ تشویق دانشجویان به ارائه کنفرانس؛ تمرکز بر روی مباحث استدلالی و تقویت قدرت استنباط و تحلیل دانشجو توسط استاد؛ هدایت دانشجویان به مشورت و هم‌اندیشی با استفاده از روش بحث گروهی؛ هدایت دانشجویان به تفکر دقیق و علاقه‌مندی به کاوشگری؛ استفاده از روش حل مسئله برای توصیف و تبیین مسائل تحلیلی جهت توانمندسازی دانشجویان برای استنباط و ارائه نظر و تحلیل درست مباحث.

روش ارزیابی

ارزشیابی مستمر	میان‌ترم	آزمون نهایی	پروژه
۱۰٪	-	نوشتاری: ۹۰٪ عملکردی: -	-

تجهیزات و امکانات موردنیاز برای ارائه

فضای کلاس - نرم‌افزار پاور پوینت - تخته وایت بورد / هوشمند - ویدئو پروژکتور

فهرست منابع

منابع اصلی:

- گرجی، ابوالقاسم، *تاریخ فقه و فقها*، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه، ۱۳۸۹ ش.

منابع فرعی:

- شهبایی، محمود، *ادوار فقه*، تهران: انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۴۰ ش.

- مدیر شانه چی، کاظم، *تاریخ فقه مذاهب اسلامی*، قم: بوستان کتاب، ۱۳۸۱ ش.

- ربانی بیرجندی، محمدحسین، *فقه و فقهای امامیه درگذر زمان*، تهران شرکت چاپ و نشر بین‌الملل، ۱۳۸۶.

- ابوزهره، محمد، *تاریخ المذاهب الفقهیه*، بیروت: دارالفکر العربی، ۱۹۷۱ م.

- سبحانی، جعفر، *تاریخ الفقه الاسلامی و ادواره*، بیروت: دارالاضواء، ۱۴۱۹ ق.

- معروف حسینی، هاشم، *تاریخ الفقه الجعفری*، بیروت: دار النشر للجامعین، ۱۹۶۱ م.

منابع اینترنتی:

۱. بانک اطلاعات نشریات کشور: <http://www.magiran.com>

۲. پایگاه مجلات تخصصی نور: <http://www.noormags.ir>

۳. پایگاه اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی: <http://sid.ir>

